

Esus sive *Hesum*, *Teutatē* & *Teranem* Deos habuisse Gallos, *Lactantius*, *Lucanus* & *Minutius Felix* referunt: sed *Martem*, *Mercurium*, *Jovem*, hos plerique docti interpretantur. *Belenus* Gallorum Deus est apud *Ausonium*, qui *Belis* apud *Herodianum* in *Maximinis*; idem forsitan cum *Tibilene* *Tertulliani* in *Apologetico*, qui Græcis aliisq: *Apollo*, putatur fuisse. Colebatur & apud Gallos *Abellio*; de quo monumenta extare notat in *Convenis* *Novem* *populaniæ* *Vir Nobiliss.* *Iosephus Scaliger* ad *Auson.* lib. 1 cap. 1 x. *Herculem* etiam *Ogmii* nomine coluisse Gallos, auctor est *Lucia*. In *Hercule Gallico*. Galli autem Veteres Deos suos in dextram conversi adorabant, *Athenæo* scribente. Diis Homicidio aliisque rebus sacrificabant, *Marti* imprimis, teste *Cæsare*. Nullum autem *Gallis* Veteribus Sacrificium erat sine *Druidis*, inquit *Diodorus*. Fuerunt hi olim apud Gallos clari sacerdotes sicut & *Bardi*, de quibus *Lucanus*.

*Vos quoque qui fortes animas, belloque peremptas
Laudibus in longum vates dimittitis ævum,
Plurima securi fudistis carmina Bardi.
Et vos Barbaricos ritus, moremque sinistrum
Sacrorum Druidæ positis repetistis ob armis.
Solis nosse Deos, & cœli numina vobis
Aut solis nescire datum. Nemora alta remotis*

*Incolitis lucis: vobis auctoribus, umbra
Non tacitas Erebi sedes, Dirisque profundi
Pallida regna petunt: regit idem spiritus artus
Orbe alio: longa (canitis si cognita) vita,
Mors media est. ————— Inde ruendi
In ferrum mens prona viris, animæque capaces
Mortis & ignavum est reditura parcere vitæ.*

Atque hæc de moribus Gallorum in Sacris: nunc de eorundem ritibus in prophanis pauca subjiciamus, Gallos ad Concilium armatos venire solitos, testatur *Livius*. Scribit *Strabo* id in Gallorum Conciliis usitatum fuisse, si quis orantem interpellaret, progrediens Minister publicus dilincto gladio adjectisque minis, silentium imperabat; quod si non adquiesceret, idem iterum tertioque faciebat: denique desago Interpellatoris tantum amputabat, ut reliquum inutile redderetur. Gallorum subita & repentina Consilia: (inquit *Cæsar*;) in Consiliis capiendis mobiles, & novis plerumque rebus student. Notat idem *Cæsar*, Gallos, ubi major atque illustrior res incideret, eam clamore per Agros Regionisque mira celeritate significare solitos; hinc alios deinde excipere, & proximis tradere. Liberos suos, ut idem scribit, nisi quum adoleverint, ut munus Militiæ sustinere possint, palam ad se redire non patiuntur: Filiumque in puerili ætate in publico in conspectu Patris adstere turpe ducunt. Viri quantas pecunias, eodem memorante, ab uxoribus Dotis nomine acceperint, tantas ex suis bonis æstimatione facta, cum Dotibus communicant: hujus omnis pecunia conjunctim ratio habetur, fructusque servantur. Uter eorum vita superavit, ad eum pars utriusque cum fructibus superiorum temporum pervenit. Viri in uxores, sic uti in Liberos, vitæ necisque habent potestatem, Gallorum mulieres speciosas, magnitudine & robore Viris similes, facit *Diodorus*: fecundas & bonas educatrices: pariendo educandoque felices. Fuit & *Gallis* usitata more reliquarum Gentium Servitus. Plerique, ait *Cæsar*, lib. v 1, quum aut ære alieno, aut magnitudine Tributorum aut iniuria Potentiorum premuntur, sese servitutem dicant Nobilibus, in hos eadem, omnino sunt jura, quæ Dominis in Servos. Tractabantur tamen humanius liberaliusque, quam apud Romanos. Domini namque Galli suos obaratos, atque, ut *Cæsar* voce